

селекційним індексом $999,8 \pm 57,5$, Чіфа 1427381 – $717,03 \pm 16,6$ Старбака 352790 – $674,8 \pm 12,9$ та Астронавта 1458744 – $499,9 \pm 17,7$.

З метою збереження у тварин цінних племінних ознак, ведення і подальшого удосконалення кращих планових ліній, необхідно передбачити комплектування і зміну плідників, зосередивши на Сумському Державному селекційному центрі плідників української чорно-рябої молочної породи потрібної лінійної належності.

Тому подальша племінна робота з сумським внутрішньопородним типом української чорно-рябої молочної породи для його збереження і розширення повинна зосередитись на отриманні від замовних паруваль, хоч це потребує значних матеріальних витрат, вирощування та оцінку за якістю потомства нових плідників з визначеним проявом господарсько корисних ознак у їхніх дочок, враховуючи потреби конкретного виробництва.

636.2.033.082.2

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ВІДБІР БУГАЙЦІВ АБЕРДИН-АНГУСЬКОЇ ПОРОДИ В ПРОЦЕСІ ВИРОЩУВАННЯ НА М'ЯСО

В. І. Цуп, А. П. Василів
Тернопільська державна сільськогосподарська
дослідна станція ІКСГП НААН

На рівень м'ясної продуктивності і якість м'яса в значній мірі впливає породна приналежність. У той же час біологічні можливості організму і його реактивні здатності зумовлюються віком і характером годівлі. Саме тому організація вирощування і встановлення оптимального віку забою молодняку повинні ґрунтуватися на кількісних та якісних показниках його продуктивності на різних етапах вирощування

Наявна чітка високо ймовірна кореляція між живою масою бугайців при відлученні та живою масою у кінці відгодівлі. Тварини з низькою інтенсивністю росту в підсисний період і у подальшому відстають у рості і розвитку. Отже при вирощуванні бугайців абердин-ангуської породи доцільно використовувати фактор мінливості їх швидкості росту на ранніх етапах розвитку. Проведення забою бугайців у різному віці з урахуванням їх інтенсивності росту та віку дає можливість більш гнучко реагувати на запити споживачів на молоду та зрілу яловичину. Метою наших досліджень було визначення параметрів диференційованого відбору бугайців абердин-ангуської породи в процесі вирощування на м'ясо з урахуванням їх інтенсивності росту на різних етапах розвитку.

Науково-господарський дослід проведено в господарстві ПАП „Дзвін” Чортківського району Тернопільської області. Було сформовано 4 групи бугайців абердин-ангуської породи по 10 голів у кожній за методом

© В. І. Цуп, А. П. Василів, 2012

пар-аналогів. Вік бугайців при відлучці та постановці на дослід склав 6,5 місяців. Піддослідні групи формували із урахуванням швидкості росту бугайців у підсисний період, I і II контрольні групи склалися із бугайців з низькою інтенсивністю росту в підсисний період. Тварин I контрольної групи вирощували до 12-місячного віку при рівні годівлі, що забезпечував середньодобові прирости 1000 г. Після цього їх було виранжировано з досліду. Бугайці II контрольної групи вирощувалися до 12-місячного віку аналогічно I контрольній групі, а з 12-до 15-місячного віку інтенсивність їх вирощування збільшували.

I та II дослідні групи сформовані з бугайців з високою інтенсивністю росту в підсисний період. Тривалість вирощування і рівень годівлі молодняку II контрольної та I дослідної груп однакова. Бугайців II дослідної групи, на відміну від ровесників з I дослідної, вирощували до 18-місячного віку, а їх рівень годівлі з 15- до 18-місячного віку забезпечували на рівні одержання 1400 г середньодобових приростів за рахунок згодовування концентрованих кормів, зекономлених на I контрольній групі. Утримували тварин у приміщенні, на прив'язі. При годівлі максимально використовували силос і сінаж та концентровані корми на рівні, що забезпечував заплановану інтенсивність росту молодняку.

Середньодобовий приріст бугайців контрольних груп за період підсису становив 635 г, дослідних – 861 г. Різниця за живою масою між бугайцями з різною інтенсивністю росту становила 47,0 кг ($p < 0.001$). До 12-місячного віку бугайців усіх груп вирощували і утримували в однакових умовах. У річному віці бугайці I і II контрольних груп досягли живої маси 283,8 і 287,2 кг, а тварини I і II дослідних груп мали живу масу 374,5 і 382,0 кг та випереджали своїх однолітків із контрольних груп відповідно на 90,7 і 94,8 кг.

Середньодобовий приріст живої маси у бугайців контрольних груп становив 778 г, у їхніх ровесників з дослідних груп він був вищим на 268 г, або на 34,4 % ($p < 0,001$).

Вирощування бугайців з 6,5 до 12-місячного віку проходило у літньо-осінній період. У складі раціону міститься 7,6 кормових одиниць. На одну кормову одиницю припадало 105,6 г перетравного протеїну. Затрати спожитих кормів на 1 кг приросту у тварин контрольних груп були на 1,3 кормової одиниці, або на 18,8 % вищими порівняно з дослідними. З урахуванням залишків різниця між групами склала 2,6 кормової одиниці.

При собівартості 1 ц к. од. 52 гривні вартість згодованих кормів склала 664 грн, а затрати на вирощування у цілому склала 1107 грн. Собівартість 1 ц приросту бугайців контрольних груп була на 237 грн, або 37,6 % вищою, ніж у бугайців дослідних груп.

Після 12-місячного віку з досліду виранжировано бугайців I контрольної групи і збільшено рівень годівлі II контрольної та дослідних груп. При збільшенні рівня годівлі за період 12–15 місяців приріст бугайців II контрольної групи порівняно з періодом від 6,5 до 12 місяців зріс усього на 5,5 %, тоді як у бугайців дослідних груп – на 15,2 %.

У 15-місячному віці жива маса бугайців була на 127,1 кг більшою, ніж у контрольній групі. За середньодобовими приростами бугайці дослід-

них груп переважали своїх ровесників з контрольної групи на 392 г. Якщо в період з 6-ти до 12-місячного віку інтенсивність росту бугайців дослідних груп порівняно з бугайцями контрольної групи була на 276 г вищою, то у 12–15-місячному віці – на 392 г. Тобто, з віком інтенсивність росту бугайців контрольної групи знижувалася.

Вирощування бугайців з 12- до 15-місячного віку припадало на зимові місяці. У середньодобовому раціоні містилося: 9,5 к. од. при забезпеченні кормової одиниці перетравним протеїном 112 г. Споживання кормів бугайцями контрольної групи було на 21,7 % меншим. Затрати спожитих кормів на 1 кг приросту у тварин II контрольної групи були на 1,6 к. од., або на 21,5 % вищими порівняно з дослідними групами, а затрати згодованих кормів на 1 кг приросту відповідно на 3,8 к. од. більші.

При собівартості 1 ц кормових одиниць 64,3 грн вартість згодованих кормів склала 556 грн, а затрати на вирощування – 926,7 грн. Собівартість 1 ц приросту контрольної групи була на 404 грн, або на 48,3 %, тобто майже в 2 рази вища, ніж у бугайців дослідних груп.

Після досягнення 15-місячного віку бугайців II контрольної групи реалізовано на м'ясо. З бугайців I і II дослідних груп здали на м'ясо по 5 голів з низькою інтенсивністю росту за останній місяць вирощування. Об'єднану групу вирощували до 18-місячного віку. Період вирощування бугайців припадав на весняно-літній період. У середньодобовому раціоні містилось 11,2 к. од., на кормову одиницю припадало 122 г перетравного протеїну. Жива маса бугайців в 15-місячному віці, залишених на вирощуванні, склала 495,8 кг, тобто не суттєво відрізнялась від живої маси бугайців II дослідної групи (різниця всього 0,87 %). З 15- до 18-місячного віку середньодобові прирости склали 1328 г. Незважаючи на збільшення рівня годівлі тварин, інтенсивність їх росту з віком знижувалась. Якщо у 12–15-місячному віці збільшення рівня годівлі забезпечило збільшення середньодобових приростів, порівнюючи з 6,5–12-місячним віком на 158 г, то в 15–18-місячному віці прирости збільшились на 124 г проти періоду вирощування у 12–15 місяців. Жива маса бугайців при реалізації на м'ясо склала 616,6 кг. За даний період одержано 120,8 кг абсолютного приросту.

Затрати спожитих кормів на 1 кг приросту склали 8,1 к. од. При собівартості 1 ц кормових одиниць 58,5 грн вартість згодованих кормів становила 596,1 грн, а затрати на вирощування – 993 грн. Собівартість 1 ц приросту становила 822 грн.

Виручка від реалізації бугайців I контрольної групи у 12-місячному віці покривала затрати на їх вирощування. Рентабельність виробництва яловичини при вирощуванні до 15-місячного віку бугайців з низькою енергією росту в підсисний період складала лише 6 %, тоді як при вирощуванні бугайців з високою енергією росту рентабельність перевищувала 40 %.

Інтенсивність росту абердин-ангуських бугайців з низькою енергією росту в підсисний період при вирощуванні їх до 15-місячного віку на 25,7 % нижча порівняно з бугайцями, які мали на підсисі високу енергію росту ($p < 0.001$). Бугайці з низькою енергією росту у підсисний період у 12-

місячному віці лише покривають затрати на їх вирощування, а вирощування їх до 15-місячного віку є малорентабельним.

Розроблено параметри відбору вирощування на м'ясо бугайців абердин-ангуської породи, які передбачають реалізацію у 12-місячному віці бугайців з низькою енергією росту у підсисний період, відбір бугайців з високою енергією росту у 15-місячному віці і вирощування їх до живої маси 600 кг у 18-місячному віці, при реалізації основної частини відгодівельного контингенту у 15-місячному віці живою масою біля 500 кг.

УДК 636.03.061

ЛІНІЙНА ОЦІНКА ТИПУ ЕКСТЕР'ЄРУ КОРІВ ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ У ПЛЕМЗАВОДІ ТДВ «ТЕРЕЗИНЕ»

Н. Г. Черняк, О. П. Гончарук
Інститут розведення і генетики тварин НААН

Оцінка тварин за екстер'єром та конституцією є важливою складовою в комплексній системі селекції. Екстер'єр сільськогосподарських тварин є зовнішнім проявом конституції і повною мірою характеризує їх племінні, продуктивні і адаптаційні можливості. За екстер'єром також оцінюють ступінь типовості тварин для породи, лінії, родини.

Рекомендація ICAR для більшості молочних порід щодо оцінки будови тіла поєднується з правилами Світової голштинської федерації стосовно міжнародної гармонізованої лінійної оцінки типу, визначення ознак, стандартів оцінки та публікації щодо перевірки бугаїв за типом. Дані, зібрані з урахуванням цих рекомендованих стандартів, необхідні для оцінки за методами MACE згідно з вимогами Interbull.

Усі видання каталогів плідників в світі поряд з показниками племінної цінності за молочною продуктивністю, друкують, як обов'язковий елемент, і екстер'єрний профіль оціненого бугая на підставі оцінки типу його дочок. Це дає можливість враховувати те, які ознаки типу поліпшує бугай, а за якими ознаками показники статі відхиляються від моделі. У вітчизняних каталогах плідників молочних порід в останні роки також почали друкувати екстер'єрні профілі окремих бугаїв, яких було оцінено у країнах, де вони народились.

Лінійна класифікація зумовлена існуванням зв'язку між екстер'єрно-конституціональними особливостями тварин і господарсько корисними ознаками – молочною продуктивністю, здоров'ям, життєздатністю та продуктивним довголіттям. При цьому оціночний комплекс ознак обов'язково включає оцінку потомків за екстер'єрним типом.

Метою досліджень було проведення лінійної оцінки корів голштинської породи за типом будови тіла згідно з вимогами ICAR.